

Nehéz kívül maradni a politika dimenzióin, a vízesés előtt felgyorsuló jelen idő áradásában. Ezt a kételyt nem egyszer osztottuk meg e helyen barátainkkal, olvasóinkkal – elkeseredett és hősinek tudott, lehet, egyszer majd nevetségesnek minősülő makacssággal kiállva a kultúra kizárólagos képviselőjén alapuló attitűd mellett. Azonban a kultúra-felépítményt rendre kikezdi az egzisztenciális alapok és körülmények negatívba fordult tendenciái. Ezt nem tudomásul venni: már patetikus és kontraproduktív.

A lélek állapotát meghatározó folyamatos és egy irányba tartó környezeti hatások (vagy környezetszennyezés) egzisztenciális kérdés. Még inkább az, mint ami az egzisztencia materiális vonzata. Ma Magyarországon nem jó zsidónak lenni. S azoknak a nem zsidóknak sem jó lenniük, akik fontosnak tartják és ezért felelősnek érzik magukat abban, hogy a zsidók ne érezzenek így. (Egy friss kimutatás szerint a magyar zsidók 48%-a gondolkodik az ország elhagyásán.) Lehet, hogy az egyre sötétülő korszakot – akár a *Kristallnacht*-tal kezdődött – Kertész Imre könyvének szétválásától (2002. december 26., Hódmezővásárhely) és a Radnóti *Összes versei és versfordításainak* égetése (2013. november 9., Miskolc) közti periódusnak (elbeszélésnek) is írják majd le egyszer.

Ezekért a szimptomákért nemhogy kicsinyes, de félrevezető lenne kipécézni bármilyen felelőst is. Ez a magyar–zsidó viszony mélyebb valósága-igazsága, mint amiért nemhogy politikusokat, pártokat, de akár egy egész politikai korszakot is szégyenpadra lehetne ültetni. Vele együtt élve kellene feldolgozni, de ennek is az alapvető feltétele, hogy a holokausztért megkövessék a magyar zsidóságot. Éppen a megkövetés hiánya generálja az egyre radikálisabb (lehet így is hívni a „mocskosabb”, „gyilkosabb”) jelenségeket és megnyilvánulásokat.

Azonban – és ezt a szomorú láttelelet dokumentálja és elemzi ez a számunk – ebből a megkövetésből nem lesz semmi, mert ez a gesztus és esetleges gyógyító funkciója időközben ellehetetlenült. Olyan sokrétű, de végzetesen egy irányba mutató eredők okán, amiért szintén meddő és felesleges felelőst kiáltani. Ellehetetlenült. Ennyi. Ezt megállapítani: épp elég teher. S hogy ezzel a ténnyel tenni kell valamit.

TARTALOMJEGYZÉK TABLE OF CONTENTS

- 2 Pásztor Béla versei
Poems of Béla Pásztor
- 4 Szemelvények a Tom Lantos Intézet Zsidó élet és antiszemitizmus a mai Európában című, 2013. október 1–2-án tartott konferenciájából: Jáir Lapid izraeli külügyminiszter, Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes és Martonyi János külügyminiszter beszéde
Excerpts from a Conference on Jewish Life and Anti-Semitism in Contemporary Europe organized by the Tom Lantos Institute, 1–2 October, 2013: Yair Lapid, Foreign Minister of Israel, and Tibor Navracsics, Hungarian Deputy Prime Minister, and János Martonyi, the Hungarian Minister of Foreign Affairs
- 11 Kőbányai János: A megkövetés súlya. A Tom Lantos Intézet konferenciája kapcsán
János Kőbányai: The Weight of Apology – A propos the Tom Lantos Institute's Conference
- 19 Nemes Anna: Philip Roth *Ellenélet* című regényének részlete elő
Anna Nemes: Before an extract from Philip Roth's novel *The Counterlife*
- 19 Philip Roth: *Ellenélet* (regényrészlet)
Philip Roth: *The Counterlife* (extract from novel)
- 34 Tibori Szabó Zoltán: Gondolatok Randolph L. Braham holokauszt-enciklopédiájáról (szubjektív könyvismertető)
Zoltán Tibori Szabó: Randolph L. Braham, editor of *Geographical Encyclopedia of the Holocaust in Hungary* (subjective review)
- 35 Elie Wiesel előszava Randolph L. Braham holokauszt-enciklopédiájához
Eli Wiesel: Introduction to *Geographical Encyclopedia of the Holocaust in Hungary*
- 39 Pelle János: *Zyklon B-vel sokkoló színház* (kritika)
Jeles András és Mohácsi János *Auschwitz*-adaptációiról
János Pelle: *Theatre Which Shocks with Zyklon-B* (review)
About *Auschwitz*-adaptations of András Jeles and János Mohácsi
- 42 Mandler Dávid: Kelet és Nyugat találkozása Vámbéry Ármín sorában és személyiségében. A pályakezdés (részlet egy tanulmányból)
Dávid Mandler: *Encounter of East and West in the Fate and Personality of Ármín Vámbéry: Early Career* (excerpt from a dissertation)
- 55 Horváth Hilda: A Wolfner-gyűjtemény (képzőművészeti tanulmány)
Hilda Horváth: *The Wolfner Collection* (essay on fine arts)
- 69 Hárs György Péter versei
Poems of György Péter Hárs
- 71 Berkovits György: *Jelzőművész* (regényrészlet)
György Berkovits: *The Signal Artist* (extract from novel)
- 81 Pomogáts Béla: Író és polgár. Jegyzetek Karácsony Benőről (tanulmány)
Béla Pomogáts: *Notes on Benő Karácsony, Writer and Citizen* (study)
- 86 Hernádi Miklós: Zsidó tagozat az újabb magyar irodalomban? (olvasónapló)
Miklós Hernádi: *Is There a Jewish Department in Hungarian Literature of Recent Times?* (reader's diary)
- 91 Dunai Andrea: A Rosenberg bevetési törzs kapcsolata Magyarországgal 1944-ben. Terv, megvalósulás és következmény (tanulmány)
Andrea Dunai: *The Connection of the Deployment of the Rosenberg Cadre with Hungary in 1944: Plan, Implementation and Consequences* (study)
- 114 Figyelő
Observer